

Landskap: Skåne Upptecknare: Kils Månsson, Lördala
Härad: V. Göinge Berättare: " " "
Socken: N. Mellby Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1965 Född år 1888 i N. Mellby

Jakt och djurfångst. s. 1-26.

LuF 101

ACC. N:R M. 16221: /.

J a k t-o c h-D j u r f å n g s t .

1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ingen nu levande i vår bygd har sett någon varg i frihet ej heller varit med om någon jakt på detta villebråd det ligger för långt tillbaka i tiden . Dock är vi inte utan varghistorier för vi som är gamla nu träffade i vår ungdom folk som var gamla då och en och annan av dessa gamla födda på 1830-1840-talen de kunde berätta om hur vargen i äldre tider var en landsplåga även i vår bygd. Det är inga skildringar om stora vargflockar som uppträdde i större antal och anfallit människor och djur, men en och annan varg som dröjt sig kvar så långt söderut eller gjort ett besök norrifrån ,när hungren drivit på . Vi hade förr ett ställe i Sösdala gamla by kallat Jöns-Nils på nr 11 . Där var det en 4 st, systrar och en bror som ägde och brukade det hemmanet, de var gamla och gammaldags när jag som liten pys gick i byns skola de hade t.o.m en ryggåsstuga, kort sagt de var ett eko från gammal tid.

Jöns-Nils- Nils berättade ~~om~~ att en av byns pojkar i äldre tider blev av sin far skickad ut i markerna för att hämta deras häst. Det var bråttom ty Gästgivaren i byn hade avtal med sina

10/3-65

ACC. N:R M.16221:2.

2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

grannar att låna häst av dem när så behövdes till gästgivar-
skjuts till flera än hans egna hästar räckte till . Nu var det ett
sådant tillfälle att hästen skulle lånas bort till Gästgivaren .

Pojken gick iväg och hade en grimma med sig att lägga på hästen
och så rida hem . Far gick där hemma och väntade och var orolig
och måste i sin tur ge sig åstad att leta efter pojken och fann
honom i färd med att infånga en hund ,som han tyckte var grann
och ville ha med hem . Fadern såg genast att det var en varg som
satt och visade tänderna mot pojken. En annan gång var ett säll-
skap från Sösdala by iväg till Maglö gård för att se på ett bröl-
lop och på vägen dit stötte på en varg ,som satt i skogen och
kalasde på ett får som han tagit . Somliga varghistorier är mera
bestämda i fråga om tid och plats. Förutnämnda Maglö gård hade
stor ägorymd nästa en tredjedel av socknen hörde dit så också
Vannaröds by med 7 a 8 bönder och än flera torpare . En av torpar-
na hade ett ställe som kallades för sågmöllan och låg vid en bäck .

Innehavaren hette Anders Persson och han var i tidig mor-
gonstund gången fram till Maglö gård på dagsverke som det hette.

ACC. N:R M. 162213.

3
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hustrun var ensam hemma med barnen . Den minste låg i vaggan ,då modern till sin stora förskräckelse strax utanför det låga fönstret fick se en varg som hungrigt glodde in på barnet i vaggan. Hon beväpnade sig med ett kraftigt vedträ och jagade bort vargen.

Det lär ha hänt 1829 har man räknat ut. Den där torparen Anders Persson hade en son hette Per Andersson och blev kallad för Sågarpären -efter sågmöllan där han var född. Denne Per Andersson innehade i min barndom Gästgivargården i Sösdala by och var en betydande man . Per Andersson hade flera barn och bland dem en dotter som hette ~~Tekla~~ Tekla och blev gift med en man som hette Anton Andersson och ~~det~~ två hade en endaste son Oskar Antonsson amanu-ens vid Nordiska Museet i Stockholm . Han dog för ett tre eller fyra år sen efter ett besök i Malmö där hållit föreläsningar om de ämnen som han representerade . En annan släktgren efter "Sågarepären" tog sig namnet Kjellsson efter soldaten Kjell som var pappa till Anders Persson som nämndes i början. Det är alltså en varghistoria som fortplantats direkt från det ena släktledet efter det andra .

ACC. N:R M. 16221:4

4
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Från Brönnestad-socknen här intill-- berättas om hur en flock ollonsvin --svin som gick ute om vintrarna och livnärde sig på bokollon --när väderleken var allt för kall ,höll de till i den yttre delen av en ^{bryda}~~ryggå~~stuga. . Här hälsade vargen på och tog ett av dessa ollonsvin som han åt upp ute på Filesjöns is.

Ibland blev detskallgång efter vargen ,då han huserat för när-
gången bland djuren som gick på bete. Från en skallgång i Asmoarp
-en gård som ligger i norra delen av socknen och mycket skogrik--
berättas att man lyckats inringa vargen och var säker om bytet
om inte en man lämnat sitt pass och gått därifrån . Genom den
lucka i kedjan som nu uppstått smet vargen ut . Detta var för-
argligt , och det sades hårda ord om mannen därför att svikit sin
post ifrån kedjan . Men ,berättade man ,hämnden vakar ,och vargen
tog senare en kviga från mannen som svikit.

I äldre tider före enskiftets genomförande gick vanligen byns
alla betesdjur på byns gemensamma fälad och det kunde bli en bra
stor skock som instinktivt höll ihop när någon fara hotade . Det
sades att t.ex hästarna bildade ring när vargen kom och samlade

ACC. N:R M. 16221:5.

5
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

de små fölen inne i ringen och hästarna vände bakdelen utåt i försvar och kom vargen nära träffades han av hästarna som slog bakut både snappt och träffsäkert . Enligt de gamlas berättelser kunde även korna bilda försvarsring omkring sina kalvar med den skillnaden att de vände hornen utåt för det var deras försvarsvapen. En annan varghistoria har vi från Trulstop i S.Rörums socken och tydligen en i folkmun bevarad händelse som gått från far till son och vidare till sonson . Sonen hette Nils Mårtensson och dennes son hette Ola Nilsson som flyttade till Hedensjö i Tjörnarps socken där han genom gifte blev ägare till ett hemman som längre fram blev kommungård-Ålderdomshem- . Ola Nilsson beräknas ha gått ur tiden under 1870-talet och varghistorien beräknas ha inträffat i slutet av 1700-talet eller i början av 1800-talet . En tjörnarpsbo publicerade händelsen 1959 i Stockholms Tidningrnen där den belönades med adra pris. Här kommer skildringen.

Om Mårten i Trulstorp berättas att han hade en tam varg ,som han tvärt emot övriga byamäns önskan och medgivande lät följa kreaturen som vallhund . Det heter ,Han tog den ur lyan och födde upp den bland kreaturen i fähuset.

ACC. N:R M. 16221:6.

6
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vargen blev tam som en vanlig beskedlig gårdshund . Men det syntes ju vad slags djur han var och man anade vad som skulle komma att hända med kreaturen eller kanske med barnen när varganaturen inom honom en gång vaknade . Man lät också Mårten veta vad man ansåg och förutspådde . Men Mårten tog inte rättelse ,fast det var plikt på att låta fångat vilddjur löpa ohäktat . Han litade på sin varg, och det såg också verkligen ut som om det skulle komma att gå lyckligt .

Varge morgon under betestiden drev den djuren i vall ,stannade hos dem under dagen och drev dem tillbaka till byn när det led mot kväll. Ingen hund kunde ha gjort det bättre ,och för Mårten blev den allt på jorden. Det gick en del år -hur många har inte nämnts - men så många i alla fall att vargen hann bli fullvuxen . Då hände det en dag att någon av byamännen fick se den komma i "Kostråtet" utan att ha djuren med sig . Det syntes på långt håll att den var skadad och att det endast var med möda den förmådde hålla sig uppe.

Nu har det hänt ,det som man väntat på alla åren. Byamännen flockade sig rasande kring vargen -vallhunden- och det gick bud efter Mårten . Vartenda djur skulle han få betala hotade de med.

ACC. N:R M. 16221:7.

7
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Och Mårten kom och sköt sin varg där den låg utmattad . Innerst inne hade väl kanske också han burit på känslan ,att slutet inte skulle komma att bli något annat. Så följdes man åt för att se vad som fanns att göra åt djuren . Men där fanns ingenting att göra. Djuren stod samlade allesammans ,ingen enda fattades. En bit därifrån lågo två vargar med avslitna strupar och runt omkring fanns spår av de strid som den tama vargen utkämpat för att skydda de djur som anförtrotts den och som den växt opp med och levat sitt gagnarika liv tillsammans med. Vad byamännen kände ? Ja Mårten gick till sängs i vanlig tid den kvällen , men det tog många dagar innan han åter lämnade den ,heter det. Något mera om vargjakt och vargfångst kan jag inte berätta om .Någon som helst beskrivning hur man gick skallgång har jag inte ejheller om några fångstredskap för varg och ingen av de jägare jag vidtalat har vetat något heller det ligger för långt tillbaka i tiden .

R ä v.

Ja räven har förekommit i våra bygder i alla tider och finns ännu. Jägarna påstår att vi har mycket gott om räv för närvarande och

ACC. N:R M. 16221:8.

8
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

bör rävstammen decimeras. Skalljakter på räv har jag hört talas om att det förekom i äldre tider . Då var det i regel herremännen på de olika gårdarna ,Maglö. Fredriksberg, Mellby ,Gård och Ljungarum som anordnade sådana skall jakter^{Dessa herremän}. De ägde ju största delen av socknens jord och hade mycket stora arealer att jaga på och hade också mycket folk -underlydande torpare och arrendebönder - som de kunde buda upp till skalljakt på räv. Hur tät skallgångskedjan var^{vetskap} har jag inte något bestämt om . Dock måste den vara så pass tät att de olika drevkarlarna kunde höra och se varandra och såldes kunna mota räven genom att fäcka och slå^{med arrarna} och en och annaⁿ av karlarna var allt beväpnad med en bössa så att han kunde skjuta också .
på räv

Någon byalagets skalljakt har jag inte hört talas om ~~på räv~~ Den skalljakt jag förut beskrivit gällde ju varg . Det har bildats ~~jaktklubb~~ jaktklubbar rätt tidigt som hållit samman och jagat tillsammans vid vissa tillfällen . De har arrenderat rätt stora områden där de kunnat jaga t.ex. räv och älg . Jaga hare det går ju bra för en ensam jägare likaså rapphöns bara de har en hund med sig . Dessa klubbar har allt ibland samlats rådgjort om hur läget

ACC. N:R M. 16221: 9.

9
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

var och så organiserat upp hur de skulle gå för att på bästa sätt samarbeta, för att lura in räven och skjuta honom. Även om man velat driva ut räven i hans lya så har det behövts ett visst samarbete. Räven har vanligen flera utgångar från lyan och det behövs vakt vid varje utgång för att passa på honom när han flyr ut ur lyan driven av en grythund, eller rökats ut, någon gång har man också försökt att gräva ut räven. Det är i de flesta fall inte lätt då lyan mestadels är under en större sten eller under stora träd med grova rötter. Det har allt förekommit att man använt "rävsax" eller någon sorts fälla av nät. Det har för övrigt vitsordats av en av de jägare jag vidtalat om saken, nämligen Hugo Svensson, Vannaröd, murare till yrket men också lidelsefull jägare ända sen pojkhåren. Det har också förekommit att man lagt ut förgiftade beten. *i näppt instakapall* Det är mycket länge sen jag hörde talas om det och jag tror att ett dyligt fångstsätt var till skada även för andra djur än räven och således omlämpligt. Men att lägga ut helt vanliga beten som inte var förgiftade det har varit rätt så vanligt. Om en bonde med intresse för jakt haft en kalv som självdött eller en

ACC. N:R M. 16221:10.

10
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

gris eller höna en döfödd kalv gick också an . I alla fallen har dessa beten lagts ut med stor beräkning d.v.s i bra skotthåll från ett litet fönster i uthusen eller en helt liten vanlig glugg och så har man vakat ut mickel och när han i månens sken eller i halvdunkel kommit för att äta sig mätt och vidare dra en del med sig hem till lyan , ja då har räven fått ett dödande skott från den som försakat nattens sömn för att vaka ut honom. Sådana här saker har vanligen skett efter det att räven stuligt av gårdens höns eller annat fjäderfä och man har blivit retad på honom och ville förhindra att sådana stöldraider upprepades igen. Några fallgriller eller fallgropar har jag inte hört talas om här i bygden vare sig för fångst av räv eller varg. Ej heller några rävgårdar en labyrint av i marken nedstuckna käppar . Rävtång? nej.

Lodjursjakt har inte förekommit så vitt jag vet och inte har jag träffat någon av de gamle som sett något lodjur i trakten.

Älg

Ja,älgar har det förekommit i alla tider och jakt på älg en helt kort tid någon vecka i oktober . Älgjakten har alltid varit

ACC. N:R M. 16221: //

11
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

högintressant och låtit tala om sig både man och man emellan och i tidningarna . Om jaktklubbarna någon gång skulle jaga ihop så nog skulle det vara under älgjakten . Det behövdes att de var många för att finkamma en större terräng och skrämma fram älgen åt det håll man ville . Ett eventuellt jaktbyte delades broderligt i hela laget och den som lyckats skjuta älgen fick vanligen behålla huvudet som jakttrofé att pryda en vägg hemma. Det behövs allt en bra hund också för att lyckas med älgjakt , den ^{hunden} har ju nosdrag av älgen och kan söka upp denne och driva den åt rätt håll för att bli skjuten. Älgen håller ju till i skogarna och endast i enstaka fall ger den sig ut på de öppna ~~xxx~~ terrängerna. Detta gör att jag t.ex haft ett jordbruk utan någon egenlig skog har inte sett en älg i fria mer än en gång i mitt liv och det var i skymningen så jag såg knappast hur den såg ut. Jag bodde vid en landsväg och hade en dubbelspårig järnväg i den andra ändan av egendomen~~en~~ och trafiken på dessa båda vägar som är nog så livlig dygnet om den skrämmer ett sådant högvilt som älgen . Om smygjakt får jag komma till längre fram. Något fångstredskap för älg har jag inte hört talas om.

ACC. N:R M. 16221:12.

RÅDJUR

12
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Rådjur har förekommit i vår trakt ,men inte så särskilt talrikt då det är länge sen vi hade de stora godsägarna som kunde särskilt omhulda dessa fina djur. Det har i många år varit ett faktum att det förekommit för många jägare och därför har villebrådet nedskjutits för hårt. Har t.ex. någon jägare med några få tunnlands jaktmark fått se ett rådjur på sitt område så har han försökt att skjuta det i den tanken att skjutet inte jag det så gör grannen det.

Något sådant rådjursskydd som det finns neråt slätten där de stora adelsgodsen finns har det inte funnits här och därför är flera år emellan man får se ett rådjur i min omgivning . Om det funnits några ivrigt jagande tjuvjägare i närheten av godsen ?

Ja,det har det allt funnits . Får ta ett exempel. När min bror 10 år äldre än jag helt ung arrenderade ett hemman i Ekeröd vid Höör så arrenderade han bort jakten till en banmästare från Hörby.

Ett av villkoren var,att min bror skulle odla ett stycke morötter på en liten åkerlycka långt uppe i skogen och de morötterna skulle stå kvar och växa långt ut på hösten och således loka rådjur dit.

ACC. N:R M. 16221:13.

13
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nu hör det till¹ saken att på båda sidor om denna del av egendomen som sköt upp som en kil, där var det större jaktmarker tillhörande Misseröd och Ekeröd. När banmästaren kom och jagade på sin fritid så gick han i sakta mak upp till egendomens översta ända. Där inväntade han de rådjur som kom för att smaka på morötterna och sköt dem ibland. Det hände vid sekelskiftet och en söndag jag var och hälsade på min bror då var banmästaren där och jagade och redan på f.m. kom han dragandes med ett rådjur ?d.v.s. han bar det på ryggen- Han stannade till och pratade en stund och yttra de helt skämtsamt : jag går väl ut och skjuter ett par till - och det underliga hände att det verkligen blev två rådjur till, så när min bror skjutsade honom till stationen på kyällen hade de tre rådjur bak i vagnen. Det där lurpassandet på vilt var nog så vanligt där mark och ägoförhållandena var sådana att de gick för sig.

Rådjuret hör till ädelviltet och inte bara godsägare utan även en vanlig jägare samlade gärna på rådjurshorn som fästes upp på en vägg som jakttrofér att visa upp för besökande. Självt har jag sett ett och annat rådjur på min mark men de * är så fina och rara så jag förstår inte hur någon kan ha hjärta till att skjuta dem.

16221:14,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

UTTER

Några SÄLAR finns det av naturliga skäl inte här uppe på landbacken.

Grävling det finns och det skjutes en och annan när den anträffas
men jag förmehar att man sällan ger sig ut för att jaga grävling.

De är ju nattdjur som ligger i sina gryt på dagarna och skulle de hålla sig ute på dagarna låg det väl nära till hands att de blev utrotade ,de rör sig ju sakta och kan inte lätt komma undan .

HARE Hare har det alltid varit gott om och den håller till ute på de fria fälten och äter säd och gräs och rotfrukter och det har man sett många gånger under årens lopp . De är relativt lätta att skjuta också så om än det födes många, går det många åt också .

ACC. N:R M. 16221:15.

15
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tror allt att det är tysk hare vi har här numera . Att använda hund när man jagar hare är mycket vanligt . Haren ligger och trycker i betstycket eller i klöver och syns inte , men hunden nosar upp den och när hunden kommer nära springer haren upp och då får en kvick jägare passa på att skjuta . När det fallit spårnö är det väldigt riskabelt för haren . Då följer jägaren spåren och söker upp honom och han får ingen ro någonstans . (man jagar ju också räv på spårnö) Att man lurade på harar vid deras betesplatser det har nog förekommit . Det är med dem som med rådjuren att den som har intresse av att jaga lät gärna en bit bet~~et~~ eller morötte-land stå oskördat för att locka dit haren. Harskramla vet jag inte om det använts. Ska man lura sig på en hare skall man inte smyga sig fram . Det fanns de jägare som gick och pratade rätt högt för sig själv och kunde på så sätt komma rätt nära haren . Att köra med ett par hästar och ha vagn med sig var ett bra sätt att komma nära haren och så skjuta honom . Just det att man gick i sin vanliga gärning gjorde att haren kände sig trygg . Det har hört till de verkliga nöjena vid jordbruksarbetet att man kom det vilaa

ACC. N:R M. 16221: /6.

16
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

så nära . Haren kunde ligga och spisa klöver medan man körde och plöjde varv efter varv och var inte vidare rädd . Så var det också med rapphönsen . De flög visserligen upp om man kom för nära ,men inte långt och kom snart igen och gick och plocka plillsäd i stubben . Rara små liv som ger liv åt naturen . Kråkor och skator ja t.o.m fiskmåsar kom hit upp och följde plöjaren tätt i spåren ,ivriga att komma närmast för att plocka mask .

IGELKOTT

Ja det finns allt igelkott men har aldrig hört att den jagas eller fångas . Vill man bli av med den så kan man ta den med händerna om man har ett par täta hanskar på och bära bort honom och man har kycklingar eller annat smått som är i farozonen . Det är ett mycket trevligt djur och jag har igelkottar som övervintrar här i en hörna av trädgården där jag förvarar löv . En lövhög invid en gärdesgård är ett mycket bra ställe för en igelkott att bo i över vintern och han bor där även under sommaren och dricker gärna mjölk ur en tallrik och kommer igen och dricker mera så länge man vill hålla på att bjuda honom .

ACC. N:R M. 16221:17

17
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det är inte jägarna som är igelkottens fiender men väl bilarna på de stora vägarna . De kör över otaligt många igelkottar under året.

Iller.

Illern är nog lika sällsynt som uttern. Det finns tamillrar som födes upp för att släppa i de gånger som vildkaninen gräver.

En tamiller nedsläppt i vildkaninens gånger sätter snart fart på kaninerna och det är bara att stå och passa på när de rusar ut och skjuta dem . Det finns allt vildiller också men det är högst sällan man hör talas om att någon sådan skjutits. Illern söker sig gärna till gårdarna där det finns höns och kycklingar och den kan döda många på en gång ,många fler än den kan ta^mad sig.

Vid ett~~s~~ sådant där besök hemma på gården lyckades jag slå ihjäl illern ,en stor hejare som jag lät stoppa upp och den pryder nu hallen därute på gården. Rapphöns

Ja, rapphöns har det alltid funnits --när de började förekomma talrikt är svårt att säga . Så länge som jag minns har vi haft en eller två kullar på vår egendom och vi tyckte alltid bra om dem.

Redan som små kunde man se hur hela kullen följde hönan ute på åkrarna och ibland även på markvägen. De blev lovliga den 16

ACC. N:R M. 16221:18.

18
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

september liksom haren och då började skjutandet . Jägarna hade vanligen en dresserad hund som vädrade upp dem ,stannade på lagom avstånd ifrån dem för att jägaren skulle bli i tillfälle att skjuta dem . Det var det mest vanliga sättet att jaga raphöns , men en ensam jägare kunde också gå ensam tyst och försiktigt och komma dem rätt nära och så skjuta en när den flög upp . Det skulle vara en mycket skicklig jägare som kunde skjuta två stycken när de flög upp -en med var pipa. -Dubbelbössa var vanligast. . Raphönsen höll sig gärna ute på åkern med hög stubb och lite längre fram på hösten höll de till i potatisåkrar ,där var de väl dolda och kunde springa långa stycken nere i fårorna där blasten hängde över som skydd. Några andra jaktsätt än det nu beskrivna känner jag inte till . Smyskytte på raphöns sedan flocken samlat sig för natten har säkerligen inte förekommit i vår trakt . Efter mörkrets inbrott är det i lag förbjudet att jaga -risken är för stor för vådaskytte. Att en bonde som är intresserad av jakt tar bössan med sig här han skall ut med hästarna antingen han skall köra i skogen eller hemma på åkrarna det har hänt många gånger . det är som

ACC. N:R M. 46221:19.

jag sagt tidigare ett bra sätt att komma det vilda nära och således även rapphönsen . Men en jägare som bor i samhället eller annorstädes och inte har jordbruk och hästar själv kan ju inte använda den metoden av naturliga skäl. Att jägare kan skjuta villt från varandra är en mycket gammal och vanlig sed . Amundsjukan är stor och hör en jägare att andra är ute och jagar i närheten av hans egna marker så går han gärna ut och ställer sig på lämplig plats och passar på villt som eventuellt blir skrämnda över till hans mark och skjuter dem då. Denna regel gäller alla sorters villt . Om jag känner till jakt på annan fältfågel ?

Ja, särskilt Fasan fast även beckasin och morkulla . Fasanen är inte så gammal här . Skulle tro att det är en 40 år sen jag såg dem först här i våra trakter . Rara fåglar, inte så värst rädda och jämförelsevis lätta att skjuta . De blev nästan vanligare än rapphönsen . Hemma har vi en backe beväxt med gran och där har bott fasaner alla år sedan de kom hit. De går ut på åkrarna och får sin föda och när vi kommer körande eller gående med en flock kor framför oss då skyndar de sig in i granet eller annat buskage

19
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16221: 20.

20
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

där de gömmer sig och går sedan ut igen. På kvällarna när de sätter sig till ro i granet gal alltid tupparna så hemtrevligt och det hörs lång väg. Under vintrarna körde vi ut med några säckar slösäd med allehanda frö i och lade det på skyddad plats under det täta granet och där fick de äta när det blev ont om mat för dem.

Det var inte heller ovanligt att de gick fram till hönsen på gården och åt bland hönsen och de var alltid välkomna och det kände de också för de var inte rädda.

TJÄDER och ORRE

Tjäder och Orre finns det också här i trakten men det är skogsfågel och får sökas i skogen om man vill skjuta dem och det förekommer och har förekommit så långt tillbaka jag mins. Som huvudregel kan det sägas fångstmetoden i snaror av olika slag ej förekommit för något villt. SJÖFÅGEL det förekommer inte här mer än att fiskmåsar tar en tur utåt höstarna och söker föda bakom plogen när den kör sina långa fåror och blottar mask och annat kryp.

ROVFÅGEL ? Ja det finns en och annan korp och hökar av olika storlek ormvråkar och andra vråkar, men de är så sällsynta att man liksom stannar till och beskådar dem när de någon gång uppenbarar sig.

M.16221:21.

21

JAKTMARK

Varje bonde som hade ett större eller mindre område utnyttjade det antingen med att jaga själv om han nu var intresserad och kunde skjuta.

Var det så att han inte jagade själv fanns det många som ville arrendera jakten . Hos oss hemma på gården var jakten bortarrenderad under de senare åren och det var till en murare -Skorstensbyggare - som bodde i Gunnarp Tjörnarps socken nära intill vår mark . För de 45 tunnland jaktmark som vi hade betalade han med en skjuten hare en gång om året.

Tidigare fanns det en banvakt som körde sträckan förbi vår mark han hade dagligen bra utblick över markerna när han körde med sin dressin och som han var jaktintresserad och jagade på vårt i många år utan att betala någonting och vi tordes länge inte göra något åt det för han var farlig och kunde lätt hämmas med att släppa djur in på banan .

Det var liknande förhållanden med vissa andra av våra grannar en tid till dess att muraren Anton Dahl övertog jakten och sen blev det mera trivsamt . Så fanns det flera här uppe i Sösdala samhälle som var jägare

M. 16221 : 22.

22

och de fick skaffa sig jaktmarker var de kunde och för att det nu inte skulle bli för många små plättar att jaga på slog ~~sking~~ man sig samman och jagade tillsammans och betalade var sin andel av jaktarrendet .

På de större gårdarna behöll man sin egen mark att jaga på och inget hindrade att goda vänner kom tillsammans och jagade helt broderligt . Något byalag som jagade tillsammans vet jag inte om ,det var långt ifrån alla som ägde jord som jagade eller kunde skjuta villebråd .

Det var rätt så vanligt att ett par som jagade på var sitt område blev ovänner för småsaker . De kunde bli ovänner om en liten hare som den ene hade skrämt upp och sedan skjutits av den andre . Det var också vanligt att det blev ovänskap när den ene kom före den andre och arrenderade ett markområde som den andre tyckte låg bra till för honom .

Låt mig då också säga att det ansågs fint att jaga ,att ha jaktmark och att ha jakttrofér att visa upp . Var man duktig jägare var detta en merit som kom med i födelserunan när det blev jämna årtal som man fylklade. Jakten var ett kostbart nöje för de allra flesta som jagade ,

M.16221:23.

23

Var man bonde, stor eller liten eller herreman, så kunde man i sin jaktiver lämna bråskande arbete med skörden eller annat och spilla tiden med att driva omkring i skog och mark. Skulle man därtill arrendera mark också så kostade det ju också pengar. Dock vet jag åtminstone om en som levde åtminstone till hälften av jakt. Han kallades allmän för "Fälta-Johan" och bodde långt upp i skogen mot Nävlingehållet, där var han uppväxt och hans far hette Sven Fält, det senare var antagligen ett knektanamn. Så Fälta-Johan hette egentligen Johan Svensson och som han var uppväxt i skogen och tidigt började jaga blev han ovanligt skicklig jägare. Det troddes av en del att han försvurit sig åt den Onde själv genom att vid nattvardsgång i stället för att ta emot oblaten och förtära den tog den med sig hem och fäst den på ett träd eller en vägg och sköt på denna oblat -Kristi Egen lekamen- och genom detta hade han fått den ondes kraft till att aldrig skjuta bom. Fälta-Johan jagade var han ville och när han ville och sen föräldrarna dött bodde han i den eländiga kojans i skogen till dess den formligen föll saman över

M. 16221:24

24

honom . Blev alltmer skygg för människor och i hög grad vildvuxen

både när det gällde klädedräkt och skägget som blev långt och ovårdat.

Det var vid sekelskiftet som jag minns honom när han vid torgdagarna ibland kom bärande med ett par tre harar och sålde för att få lite kon-
tanter och naturligtvis åt han så mycket hare själv som han behövde.

Det hände att någon kom upp till honom vid ett tillfälle när han hade så mycket kött i en backkällare att det förvånade ,där var kött i baljor och andra kärl och han s hundar åt kött. Att det var älgkött var lätt att räkna ut . Han anmälades för olovlig jakt av älg och prov av köttet sändes till undersökning i Kristianstad men anstalten där kunde ~~x~~ avgöra om det var vanligt nötkött eller älgkött och det kunde kvitta detsamma för om han blivit stämd och bötfälld så hade han inget att böta med . Fälta-Johan var ogift , men en tid fick han ändå tag i en ~~kvinna~~ kvinna som bodde hos honom ,men inte i skogen utan det blev i vår by .

Ute vid järnvägen låg ett mindre hus där en gammal kvinna hängt sig och ingen ville bo där sedan,utom Fälta-Johan som flyttade dit med sin kvinna . Och sen jagade där ute hos oss hur han ville .

M. 16221:25

25

Till och med banvakten som jag förut talat om blev rädd, hade en viss fruktan var gång han skulle åka förbi huset där Fäla^t-Johan bodde.

Fälta-Johan flyttade snart till skogen igen och kvinnan lämnade honom och ensam gammal drog han sig fram hur han kunde. Kommunen hjälpte honom till ett bättre hus helt nära det han hade men dit flyttade han aldrig och kom i sådan sinnesstämning att han blev farlig för de många han blivit förargad på och kom på sinnessjukhus i Hälsingborg där han dog.

Vi hade allt en del gäma gubbar som var kända för sin skjutskicklighet. En av dem var Sven -Murare -Sven Andeßson, och när det hände att man skulle leda en folkislken tjur från Osarsfarmers gård till Sösdala för att få den slaktad hände det att tjuren råkade i raseri när den kom fram där tåget gick och många skjutsar kom. Då slet tjuren sig från sina vårdare och med det samma blev det tomt på gatorna och överallt ute. Ingen vågade gå ut. Då var det ett par jägare som skulle skjuta det vilda djuret men misslyckades, de blev väl för darrhända i förskräckelsen.